

Asia: VN/14758/2021

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ilmastaselvityksestä

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Muutosehdotus tai muu kommentti:

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Kyllä

c. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Kyllä

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Kyllä

e. Muita yleisiä kommentteja:

Asetus on kattava, ja kannatamme vahvasti sen käyttöönottoa. Mutta nykyinen perustelumuiotio ei mitenkään sovi asetuksen ohjeistukseksi, vaan käyttöönottoon mennessä tulee laatia selkeä ohjeistus selvityksen laatimiselle.

Raakapuuta koskien perustelumuiotiossa ja lainsäädännössä ei tule viitata mihinkään yksittäiseen sertifiointijärjestelmään, vaan yleisesti eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin, jotka tunnustetut laitokset ovat sertifioineet. Sertifiointijärjestelmät ovat markkinaehtoisia merkkejä, joita muutetaan sen mukaan ja siinä tahdissa kuin taustatahot haluavat.

Myöskään EU:n taksonomian delegoitu asetus ei sovellu tähän tarkoitukseen, koska EU-taksonomia on rakennettu vain rahoitusalan tarpeisiin. Rahoitusalan tarpeisiin laadittua kriteeristöä ei tule laajentaa koskemaan muunlaista lainsäädäntöä, koska se ei ole siihen tarkoitettu. Tästä syystä kyseinen viittaus ei saa esiintyä perustelumuiotiossa tai ohjeissa.

Perustelumuistiossa mainituissa standardeissa ja PEF-säännöissä edellytetään kestävää metsänhoitoa, joita ei todenneta merkkejä/sertifikaatteja käyttäen. Merkit eivät perustu lainsäädäntöön, ilmastaselvityksen kohderyhmä (esim. rakentamisluvasta päättävät viranomaiset, joille esim. CE-merkki on yksiselitteisesti hyväksyttävä) ei kykene arvioimaan merkin luotettavuutta.

Metsän sertifikaatti ei ole tuotteen sertifikaatti. Raaka-aine voi olla sertifioitua puuta (yleensä onkin, Suomessa lähes kaikki puuraaka-aine on), mutta kaikilla valmistajilla ei välttämättä ole tuotesertifikaattia eli alkuperäketjun seuranta. Vain puupohjaisen rakennustuotteen valmistaja on puutavara-asetuksen nojalla kykenevä jäljittämään tuotteen raaka-aineen lähteeseen eli metsään saakka, vastaavaa muilta materiaaleilta ei vaadita.

Kierrätyspuuta valmistetut tuotteet tulee vapauttaa kaikesta alkuperään liittyvästä varmentamisesta. Samoin valmistajat, joille vaatimus on kohtuuton tai ei-relevantti.

Koko asetus tarvitsee selkeän, rakennusalan viime vuosikymmeninä koulutettujen viranomaisten ymmärtämän ohjeistuksen. Myös ilmastaselvityksen laatijalle tarvitaan pätevyyskriteerit.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisuuden arviointi

-

2 § Määritelmät

Eloperäisen hiilen ja eloperäisen hiilivaraston selitykset ovat tässä ymmärrettäviä, mutta niissä oleviin ongelmiin, eli "korjuulla ei pysyvästi ole heikennetty..." ei ole yksiselitteinen. On myös muistettava, että Suomessa on valtavat metsävarat, mutta pieni väestö. Kotimaan rakentamiseen on parhaimmillaan käytetty 5 miljoonaa kuutiometriä sahatavaraa, nyt luku on noin 3,5 milj. m³. Tämä on alle kolmasosa nykytuotannosta.

Eloperäisen hiilivaraston osalta 100 vuoden vaatimus on kohtuuton, koska varasto on rakennuksessa vuodesta 1 aina viimeiseen käyttövuoteen saakka. Jonkinlainen dynaamisen hiilivaraston malli kuvaisi todellisuutta paremmin, jos aikaperspektiivi halutaan ottaa mukaan. 100 vuoden jakso on

hihasta vetäisty luku, kattaa koko Euroopan ja kaikki puulajit (jotkut lehtipuut kasvavatkin pitkään). Suomenkin olosuhteissa sekä puuston kasvu että maaperän hiilensidonta on kääntynyt laskuun jo ennen 100 vuoden ikää. Jokaista päätehakkuussa korjattua puuta vastaan istutetaan neljä puuta aloittamaan uutta kasvua.

Muutamissa maissa on omaksuttu dynaamisen LCA:n käsite: Kestävän metsätalouden piirissä metsät uudistuvat vaiheittain koko ajan, joten keskimääräinen hiilivarastovaikutus on yhtä tärkeä esimerkiksi 50 vuoden arviointijakson osalta kuin 100 vuodenkin osalta. 50 vuoden arviointijaksolla rakennuksessa oleva puutuote on samalla tavalla hiilivarasto kuin pitempiaikaisessakin tarkastelussa, 50 vuoden jaksoja on 100 vuoden tarkastelussa kaksi kappaletta.

Rakennustuotteessa olevan puun hiili/hiilidioksidi on poissa ilmakehästä koko sen käyttöajan. Samaan aikaan metsät kasvavat ja sitovat uutta tilalle. Näin ollen lyhyemmällä ajalla tulisi voida hyväksyä hiilivarastohyöty. Rakentamisen päästöjen nopea leikkaaminen on välttämätöntä, puun käyttö lyhyemmänkin käyttöajan rakenteissa on merkittävä ja nopea toimi, ja antaa hiili-intensiivisemmille materiaaleille sekä teknisille nieluille aikaa kehittyä ja mahdollistua.

3 § Arvioinnin kohde

-

4 § Arviointijaksojen pituudet

Hyväksymme 50 vuoden arviointijakson, mm. pohjoismaisen harmonisoinnin vuoksi, mutta olisi loogista, että hiilivarastolle arviointijakso olisi sama.

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Muiden kommentteja lukiessa kävi ilmi, että ei ole ymmärretty, että yksittäisen, rakennuksessa käytettävän tuotteen standardinmukainen ympäristöseloste käy lähtötiedoksi, se on sanottu kovin vaikeasti asetuksessa. Tietokantatieto on erinomainen apu, jos esim. rakentamislupaa hakiessa ei yksittäistä tuotetta vielä valittu.

Tietokantaa tulisi täydentää sellaisilla tuotteilla, joilta täyttä ympäristöselostetta ei kohtuudella voida vaatia. Esimerkki tästä on vaikkapa käsin veistetty hirsi. Niitä on käytetty ainakin korjaushankkeissa tai perinnerakentamista myötäilevissä hankkeissa. Tämä kommentti pätee myös pykäliin 7 ja 8.

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

-

7 § Rakennustuotteiden valmistus

-

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

-

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

-

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

-

11 § Kuljetukset

-

12 § Työmaatoiminnot

-

13 § Energian käyttö rakennuksessa

-

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Olisiko selkeämpi ilmoittaa, että: hiilijalanjäljen osatekijät ilmoitetaan kukin erikseen, eikä niitä saa vähentää hiilijalanjäljestä?

Hiilikädenjäljen ilmoitusvelvollisuus on kannatettava askel siihen suuntaan, että rakennuksiin kerrytetään hiilipankkia. 100 vuoden vaatimus osana rakennusta tai rakennuspaikkaa on pitkä aika, jonka loppupään olosuhteita emme kykene arvioimaan. Yleisissä kommentteissa ehdotammekin tähän 50 vuoden arviointijaksoa. Sen lisäksi voitaisiin antaa erityinen kädenjälkibonus 100 vuoden käyttöajalle suunnitelluille rakennuksille.

Samoin varautuminen siihen, että esimerkiksi lyhytikäisempi puutuote voisi käyttöikänsä jälkeen jäädä rakennukseen hiilipankiksi (esim. verhouslaudat voi jäädä uuden verhoilun alle), tulisi voida huomioida. Korjausrakentamisessa rakennustuotteen hiilivaraston huomioimiseen vaadittavaa aikaa tulisi lyhentää, koska korjausrakentaminen joka tapauksessa tähtää uudisrakentamista korvaavaksi ja siten päästöjä säästäväksi rakentamismuodoksi.

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Kelpaa tässä vaiheessa.

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

-

19 § Hiilivarasto

Lause " jotka pysyvät osana rakennusta tai rakennuspaikkaa vähintään 100 vuoden ajan" vaatii selvennystä ohjeessa.

20 § Karbonatisoituminen

Suomessa on ollut metsäntutkimusta yli 100 vuotta, joten siitä jo jotain ymmärretään. Sen rinnalla karbonatisoitumisen tunteminen on heiveröisellä maaperällä. Tarvitaan vähintäänkin luotettava selostus menettelystä, miten 100 vuoden ajalta voidaan varmistaa, että karbonatisoituminen oikeasti tapahtuu purkamisen jälkeen.

21 § Istutettava puusto

Tämä tulisi linkittää siihen, ettei olemassa olevaa, säilytyskelpoista puustoa saa turhaan kaataa rakennushankkeen tieltä. Puusto on tässä tapauksessa hiilinielu ja varasto, mutta sillä on myös merkitystä esimerkiksi ylitämmön estämisessä.

22 § Ilmastaselvityksen laadinta ja päivittäminen

-

23 § Ilmastaselvityksen sisältö

-

24 § Vähähiilisuuden tulosten esittäminen ilmastaselvityksessä

-

25 § Arvioinnin tulosten kohdistaminen eri käyttötarkoituksille

-

Janatuinen Aila
Puutuoteteollisuus ry